

Luhtakerttunen, *Acrocephalus palustris*, Pohjois-Karjalassa

(On the distribution of the Marsh Warbler in Northern Karelia)

AARRE LAAKSONEN (†)

Luhtakerttusta ei tiettävästi ole aikaisemmin tavattu Pohjois-Karjalassa (PK). Lähinnä se on todettu Joroisissa 1958 ja 1961 (TYRVÄINEN, H. & T., 1962, *Ornis Fenn.* 39:2) ja Saaren pitäjässä 1963 (SAIKKU, P., 1963, *Ornis Fenn.* 40:4). Seuraavat lajia koskevat löydöt on tehty PK:ssa 1960—66 suorittamillani retkillä, joihin ovat myös osallistuneet L. Karttunen, Anja Laaksonen, A. Palmunen, J. Tiussa ja E. Vartiainen. Lisäksi olen saanut käyttööni P. Liimatan sekä hänen ja M. Kapsen luhtakerttushavainnot Joensuusta. Seuraavassa havainnot löytöpaikoittain:

Tohmajärvi, Kemie: 13—27. 6. 1960 1 laul. ♂ Kirkkoniemen tienhaarasta 700 m W. — 13—14. 6. 1964 1 laul. ♂ Kirkkoniemen tienhaarasta 300 m NW. — 17—23. 6. 1965 1 laul. ♂ Kemienmäki SE. — 17. 6.—9. 7. 1965 1 laul. ♂ Kirkkoniemen tienhaarassa. — 13. 6. 1966 1 laul. ♂ Kemienmäki S.

Tohmajärvi, Tikkala, 12. 6. 1964 1 laul. ♂ Särkilahden seisakkeen luona.

Kesälahti kk: 15. 6. 1962 1 ♂ ♀ (♂ lauloi laimeasti) keskustasta 200 m W. — 16—25. 6. 1963 1 laul. ♂ ed. paikalla (K. Mikkola tapasi myös tämän saman yksilön). — 10. 6. 1964 1 laul. ♂ kylän SE-laidalla Mäntyniemessä.

Kesälahti, Totkunniemi, 15. 6. 1965 1 laul. ♂ Pöllälänniemen tienhaarasta 200 m NW. Tuupovaara, Kovero, 10. 6. 1963 1 laul. ♂ kylän E-laidalla, josta 20. 6. havaittu siir-

tyneksi Tuupovaaran—Huhtilanmen tienhaaraan.

Tuupovaara kk, 20. 6. 1966 1 laul. ♂ kylän E-reunalla.

Kitee kk, 13. 6. 1964 1 laul. ♂ kylän N-reunalla.

Rääkkylä kk: 19. 6.—2. 7. 1964 2 laul. ♂ ♂ 550 m:n välein kylän S-laitamalla ohitustien varrella. — 16. 6. 1965 2 laul. ♂ ♂ 250 m:n välein samalla paikalla (molemmat äänessä vielä 28. 6. ja toinen edelleen 9. 7.). — 12—17. 6. 1966 1 laul. ♂ samalla paikalla ja täsmälleen samalla reviiirillä kuin 9. 7. 1965 jo vaienneeksi todettu ♂.

Rääkkylä, Rasivaara, 30. 6.—2. 7. 1964 1 laul. ♂ keskustasta 1 km W.

Rääkkylä, Oravilahti, 12. 6. 1966 1 laul. ♂ Haapasalmen tienhaarasta 800 m NW.

Kontiolahti kk, 25. 6. 1964 1 laul. ♂ pappilan pihassa.

Joensuu, Sirkkala, 13—14. 6. 1965 (ei havaittu myöhemmin) 1 laul. ♂ kaupungin puutarhassa (PL). — 26. 6. 1965 1 laul. ♂ Nolljakan hovin luona (PL & MK).

Edellä esitetyissä havainnoissa laji on tavattu samanlaisessa elinympäristössä kuin sen kanssa rinnan elävä viitakerttunen; kulttuurialueilla olevissa pensakoissa, vesakoissa ja puutarhoissa. Sen sijaan luhtakerttusta ei ole tavattu leppä- ym. viidoissa, joita viitakerttunen myös suosii.

Luhtakerttunen tavattiin ensimmäisen kerran PK:ssa 1960. Seuraavana vuonna ei löytöjä tehty, mutta vuodesta 1962

lähtien laji on havaittu säännöllisesti maakunnassa. 1960—66 on todettu 23 eri ♂♂ (Kesälahdella myös ♀ 1962) 7 kunnan ja 12 kylän alueella. Löydöt sijoittuvat maakunnan eteläosaan. Äärihavaintopaikkoina ovat Kesälahden Totkunniemi etelässä, Rääkkylän kk lännessä, Kontiolahden kk pohjoisessa ja Tuupovaaran kk idässä.

Luhtakerttusen leviämisyrymityksen PK:ssa on havaittu tapahtuvan samanaikaisesti 1960-luvun viitakerttuseksansion kanssa. Viimemainittua kuvaavat julkaisemattomat (Laaksonen, Lappi, Karttunen ym.) laulavia viitakerttuskoiraita koskevat löytöluvut: 1960 22 ♂♂, 1961 19 ♂♂, 1962 21 ♂♂, 1963 50 ♂♂, 1964 65 ♂♂, 1965 78 ♂♂ ja 1966 106 ♂♂ (yht. 361 ♂♂).

Summary: On the distribution of the Marsh Warbler in Northern Karelia.

As far as is known, the Marsh Warbler (*Acrocephalus palustris*) was found in Northern Karelia for the first time in 1960. The next year there were no observations, but since 1962 the species has been observed in the province regularly every summer. In the years 1960—66 a total of 23 singing males has been recorded, distributed to twelve villages in seven different communes.

This tendency of the Marsh Warbler to spread northwards coincides with the strong expansion of Blyth's Reed Warbler (*Acrocephalus dumetorum*) into Northern Karelia in the 1960's. This is illustrated by the figures given by the author at the end of the article showing the number of the yearly observations of Blyth's Reed Warbler he and his fellow observers have made in the area during the same period of time. In all, 361 singing males of Blyth's Warbler have been recorded in 1960—66.

Tiedonantoja — Meddelanden

1. Lintuhavaintoja Aspskärin luonnonsuojelualueelta ja muualta Pernajan ulkosaaristosta 1955—1962

Helsinkiläiset ornitologit ovat vuodesta 1955 lähtien suorittaneet säännöllistä havainnointia Pernajan ulkosaaristossa Aspskärin luonnonsuojelualueella (60°15'N, 26°25'E) sekä eräillä muilla läheisillä saarilla, kuten Hamnskärillä (8 km SW), Skarveneilla (4 km NW) ja Orrengrundilla (2.5 km NE). Koska kuluneiden vuosien aikana on kerääntynyt runsaasti havaintoaineistoa, olen katsonut aiheelliseksi luoda lyhyen katsauksen Aspskärin alueen linnustoon. Kirjoituksen tarkoituksena on antaa lisävalaistusta niihin niukoihin tietoihin, joita kirjallisuudessa on muuttolintujen liikehtimisestä itäisellä Suomenlahdella.

Havainnointikausi on eri vuosina ollut seuraava: 1955 26.5.—23.7.; 1956 25.5.—19.7.; 1957 21.—29.5., 3.6.—22.7., 2.—28.8.; 1958 25.5.—30.7.; 1959 16.5.—23.7.; 1960

14.5.—15.7.; 1961 2.5.—15.7. ja 1962 14.5.—15.7. Kuten havainnointiajoista käy ilmi, on alkukevään ja loppusyksyn muutto alueella vielä kokonaan selvittämättä.

Seuraavilta ornitologeilta olen saanut havaintoaineistoa yhteenvetoa varten: Lasse Aarnio, Kalervo Eriksson, Olavi Hildén, Urpo Häyrynen, Miikka Jahnuainen, Matti Ketola, Kalevi Keynäs, Jukka Koskimies, Kari Lahtela, Heikki Niinimäki, Tapio Norha, Juhani Rinne, Reima Saarenoksa, Ilkka Sten ja Olavi Stenman. Kirjoituksessa on jätetty uudelleen mainitsematta kaikki aikaisemmin Ornis Fennicassa Aspskärin alueelta julkaistut havainnot.

Gavia arctica ja *G. stellata*. Toukokuun loppupuolen muuttaja. Seuraavassa parhaita muuttopäiviä eri keväiltä: 1957 25.5. 312, 27.5. 432 ja 28.5. 646; 25.5.1959 364; 26.5. 1960 241 ja 19.5.1961 237 yks. Muutto näyttää vähäiseltä verrattuna esim. Helsingin seudun lukumääriin. Tämä johtuu mahdollisesti vain siitä, että havainnointi on aloitettu vasta